

HOLLANDSCHE MUSICI IN DEN
VREEMDE. † † † † † DOOR
DR. J. DE JONG. † † † † † † †

CORNELIE VAN OOSTERZEE.

„Mijn voortreffelijke klaviercollega Alfred Jaëll vereerde mij op zekeren dag met een bezoek,” zoo vertelt Hans Von Bülow. „De even vingervardige als tengevolge van zwaarlijvigheid pedaal-onvaardige kunstenaar bleek bij het binnentreden zoo buiten adem, dat ik zijn benauwdheid meer aan het zware pak muziek (manuscripten van zijn vrouw), waarmede hij beladen was, toeschreef, dan aan de derde verdieping, waarop ik woonde. Dringend verzocht hij mij de composities eens in te zien en te spelen. Mijn antwoord was: „Die Botschaft hör' ich wohl, doch fehlt mir der Glaube.” Ik geloof niet aan het vrouwelijke van het begrip *schepper*. Bovendien haat ik tot den dood alles wat naar vrouwenemancipatie riekt. Laat mij dus voorloopig ongezegd met de hallucinaties van uw schoonere helft. Daarentegen beloof ik allerplechtigst: „le lendemain” van den dag waarop *gij* mij uw (eigen) gelukkige verlossing van een gezonde baby zult hebben angekondigd, zal ik voor het eerst een ernstige poging doen mij tot het geloof aan de roeping

van het vrouwelijke geslacht voor muzikale productie te bekeeren. Inmiddels tot weerziens.”

Het wonder gebeurde niet. Jaëll kreeg geen baby en Bülow stierf ongeloofig. Lang vóór hem hadden anderen zich in denzelfden zin uitgelaten. Rousseau bijv. was van meening dat vrouwen over het geheel „n'aiment aucun art, ne se connaissent à aucun et n'ont aucun génie.” Schopenhauer, die dat uit een brief van Rousseau citeert, schreef: „dass die eminentesten Köpfe des ganzen (weiblichen) Geschlechts es nie zu einer einzigen wirklich grossen, ächten und originellen Leistung im den schönen Künsten haben bringen, überhaupt nie irgend ein Werk von bleibendem Werth haben in die Welt setzen können.” Van latere schrijvers heeft Otto Gumprecht het niet minder onomwonden gezegd: „Men kan gerust beweren dat onze componeerende dames ook niet den geringsten invloed hebben uitgeoefend op den aard en den gang der artistieke ontwikkeling, dat zelfs de besten onder haar slechts middelgoed vermochten te produceeren en dat de spaarzame oogst daarvan in het geheel niet in verhouding staat tot de totaalproductie. Het zou dwaas zijn er over te klagen dat tot hertoe geen vrouwelijke Mozart of Beethoven is opgestaan; maar wanneer we zelfs onder de toondichters van den tweeden en derden rang het schoone geslacht zoo goed als niet vertegenwoordigd zien, dan geeft dat te denken.”

De oorzaken van het onvermogen der vrouw als scheppende kunstenaar worden gezocht in haar gebrek aan phantasie, *) aan objectiviteit, in haar neiging zich tot het bijzondere, concrete te bepalen. Intusschen heeft zij zich nimmer door ongunstige uitspraken laten afschrikken, er zijn ten allen tijde schilderessen en componistinnen geweest en bij het streven naar gelijkheid met den man, mag men eer verwachten dat haar aantal in de toekomst zal toenemen dan verminderen. Het gaat natuurlijk niet aan met

*) Zie bijv. Hanslick in een opstel over de componiste Le Beau.